

Any I Núm. 4

24 Janer 1908

DE TOTS COLORS

REVISTA POPULAR

Redacció y Administració

PASSATGE MERCADER, 10. INTERIOR

Sortirà cada Divendres

Suscripció: dues pessetes trimestre

Numero solt: quinze centims

ANGEL GUIMERÀ Y ENRICH MORERA,
AUTORS DE LA OBRA *La Reina vella*.

(Fots. Arenas)

IV PLECH DE 16 PÀGINES
LA LLANTIA DEL ODI

Reflexions

Certes époques de forta cultura y de ferma civilisació, han prèls tal caracter, han dat tal relleu a la vida de qualques pobles, que més tart, el ser evocades per la Historia y la Poesía, sugestionen, atrauen, dominen y fan venir uns folls desitjos de tornar a elles: les veyem en una atmòsfera plàcida; l'encant de la distància del temps en les sublima maravellosament y les anyorem y les cantem y somniem ressucitarles en lo que tenien de més intens, de més fort, de més noble, dins del temps present. Quan les asprors actuals ens fereixen, y aixó es prou sovint, esguardem anyorívols l'aurora esplendor passada y ens consolem en part esperant véurela de nou. Es aixó tot, un greu evocador de les belleses mortes y al mateix temps un saludable daler de grandeses futures: en aquest cas el sentiment que podríem calificar d'elegíach es fecondíssim, car no's contenta sols en remembrar planyívol sino que malda pera assolir un avenir millor.

Quan en tot lo ditensem, no podem menys d'esguardar melangiosament vers els temps assolíats de les Corts dels darrers Lluïsos de Fransa: un perfum ubriagador de belles coses esvaïdes ens acarona quan esguardem enrera, vers aquell delitós passat. Y no deixem, emprò, de condemnar ab tota l'ànima la corrupció d'aquells temps, no; n'admirarem llealment la esplendidesa però'n playem cristianament la immoralitat: l'ideal deu cercarse en aquella, no en aquesta; per xò tots els que somniem y desitgem y assolirem tal volta una Catalunya sublim en civilisació y cultura, voldríem infiltrarli la bellesa de totes les époques nobles y al ensemps la més enlairada santetat.

Per xò treballem per tot lo que sia cultura y civilisació, per xò encoratgem a tothom a treballarhi, per xò ens sembla-

ràn poch tots els esforços que en aquest sentit se realisin: cal civilisarse y ilustrarse, aixís arrivarem a la vera grandor.

*

Son testimonis eloqüents dels temps passats, aquelles més interessants manifestacions de vida que'n sen resten; tal com les obres d'art. Elles sintetisen maravellosament llur época; son com fragments d'aquella vida que ja tugi, que restaren pera consol y ensenyansa dels veniders: vetaquí perque cal cercarhi en elles el poder evocador de tot lo passat. Lo passat hi batega, hi alena encara y ens refà ab una visió de gloria o entristeix ab imatges de dol. Y nosaltres recordem ara una de tantes d'aquestes deixes del temps llunyans: una de tantes que no es, ni de molt menys, de transcendència y que citarem com per etzar. Se tracta d'una pintura d'un dels Mestre de la gentil Cussoneria, diguemne *Versallesa*: se tracta de *L'avenue des platanes*, no pas cosa molt gran al costat dels monuments que'ls Primitius ens llegaren y al costat dels formidables monuments de la Renaixensa. Allà no hi ha pas una evocació transcendental, lo que se'n desprén es més aviat un perfum subtil y lleu, que molts no esmenten; per xò'ns plau aturanshi: no podem precisar perque, però'ns diu més de son temps *L'avenue des platanes* que'l mateix *Embarquement pour Cithère*. Y es que ens apar aspirar en aquella obra quelcom de més íntim y menys fingit: hi sentim en la reproducció d'aquell senyorívol passeig una infinitat de belleses subtils, propies del viure íntim de la época. Tal volta un passeig senyorívol, no excessivament concorregut, sino animat per concurrència més aviat poch nombrosa però exquisida; un passeig aixís, no es una vera delícia de son temps? No s'hi poden observar mil de-

talls de galania, de angoixes, de joia y
fins de baixesa?... És això poch quan se
tracta d'observar? . Aia bé: *L'avenue des*
platanes no es molt important, diguem:
lo que més hi crida l'atenció, es l'aire
senyorial d'aquells plàtans que s'allar-
guen alilerats magestuosament. Però per
qui sab veure, en allò hi ha una intensa
reproducció d'ambient y en l'ambient hi
surarà tot lo dit mes amunt: les pas-
sions, els dalters, les penes... y hi senti-
rem el viure íntim, el viure íntim de
cada jorn.

Aixís ens cal, pera inspirarnos y fer
obra feconda, sempre que's tracti de fer
ressorgir qualche grandesa passada, sem-
pre que's tracti de dur a la vida actual
quelcom de lo més bell del passat, recor-
re a aquelles síntesis de vida. Elles se-
ràn en l'aspre lluita, visions promete-
dores de millor avenir y per elles po-
drem potser, sobrepassar l'ideal nostre.

XAVIER VIURA.

L'any nou

Avuy m'ha despertat
un gall del reinat
cantat just a trench d'auca

y aixís que l he sentit:
«Anem, Magí —m he dit,—
ja hi ha un altr any al cove».

Y els anys se van juntant...
El cove s fa pesant...
Ja casi suho alsantlo;

y aixó que, a ran de pell,
el gebre del cabell

me dona esgarrifances

Oh, els anys del cove meu!
Ni ls conto, ni m sap greu
que pesin lo que pesen;

Encar que mitg caigut,
«Son meus!.. jo ls he viscut!»
paupantlos crida l'ánima.

Son meus!... per mí son ells
la successió d'anells
d'una cadena viva,

Que es sanch, y alé forjat,
y'm dona realitat
com més al coll la sento.

Son meus!... Si ls esborrés,
l'eternitat y'l rés
fondrien sos abismes.

Pobrets!... Cóm van passant! ..
els més, llagrimellant;
alguns, molt poch, somriuen.

Somriuen bojament,
així... ab lullada ardent
de cosa delerada,

Que un dia us ha corprés,
y l'ánima us ha encés
ab l'encenall dels somnis!..

Y a'a, a tots junts, adeu!
Bon són als que ploreu,
y als altres, no; parlex-me!

Qui sap si es vostre el crit
del gall que ab tant dalit
m'ha despertat a l'auca!

M. MORERA Y GALICIA.

Primer d'any de 1908.

IV. PRIMERA PART DEL MEU VIATGE PARADOXAL, SEGUIDA D'UNES LLEUGERES APUNTACIONS CRÍTIQUES.

Boja de sol, rublerta de frescor, perfomada per l'aire de les selves, he tornat asseguda a la proa d'un vapor mercant curull d'especíes, que havia atrapat tot voleiant vora les costes de València.

Oh bones bolves barcelonines, estimades amigues, ja'm teniu aquí!... Per què us heu neguitejat ab la meua desaparició? No sabeu que la meua ànima es complicada com un laberinte, paradoxal com un somni d'infant, musical y romàntica com un vell clavicordi de fusta olorosa, puntejada d'incrustacions de nacre y vmbat?...

Abrasséume, bones amigues meves, que porto en mí la pau de les selves africanes y el meu minúscul mantell de viatge, guarda encara el polsím de la canya de sucre, y els dàtils madurs!...

Ho volèu saber tot?... Perque vaig marxar, ahont he estat, d'ahont vinchi?... Escoltèu donchs; que per vostre desitg y per la meua paraula, relloriran els recontes tartari-neschs!

Vora mitja nit va escométreu una gran tristesa y una gran negrura de dolor va invadir la meua ànima... Aquella tarde fugint, del vent y la pluja que inondava els carrers havia caigut dintre una màniga de l'abrich greixós d'un vell músich bohemi, pobre y oblidat y aixís en aquelles altes hores de la nit me trobava dintre la seva cambra miserable, vora les cendres apagades de la llar. Regonflava el vent per la xemeneia sonora y fosca y se sentia bronzir part de fora per l'ample espay ennuolat...

«Que hi fas aquí?—pensava jo, tota engu-niosa.—Ha de durar molt la tempestat?» Una bufada horrible, baixant per la xemeneia, va

llen-sarme sobre la paret del fons vora un munt de papers empolsats. Oh quina tristesa, quin desconhort!... El pobre vell agegut sobre un catre en la penombra, plorava fil a fil llargues penuries, jorns sense pa, nits sense foch, hores d'infinita tristesa!

«Es precis fugir—vaig dir-me resoltament.—Però... Ahont anirás?... Plou, fa un mal vent de tempestat... Som vora la mitja nit. Les cases son tancades... Oh tristor!... Si poguessis fugir vers un clima plaent... Ay la dol-sa evocació baudeleriana:

..... vers de charmants climats,
je vois un port rempli de voiles et de mâts
encor tous fatigués par la vague marine!

Africa! Dol-sa Africa, terra de sol y de quietut, com te sento bona, com te sento càlida, en aquesta, trista nit de tempestat»...

Ardidament, vaig escriure una divagació poética sobre un full de paper esgrogueit, mentres al lluny ressonaven dotze campanades al campanar gloriós de Santa Maria del Mar... Després, vaig acostarme a la llar. El vell bohemi anava sanglotant... Una rufagada ardenta va portarme xemaneia amunt... Adeu Barcelona, adeu ciutat!

D'una revolada el vent impetuós va llen-sarme espai enllà... Ala, ala!... Part de sota, la ciutat bronzia com una gran vela fosca tacades d'espurnes... Adeu, adeu!...

Mar endins, vaig entrar en una gran obs-curetat y remor d'aigues marines. La ventada me sacsejava, me removía, omplint-me d'es-glai. Vora les dugues del matí vaig ovirar l'illa de Mallorca perduda al lluny, frescal, perfomadora, rublerta de serenitat, dol-sa y plaenta com una fruita savorosa.

Després, lassa y somorta, tenint la sensa-ció de que passava una aventura afrosa, vaig perdre casi bè els sentits, mentres feia lleu-gues y lleugues de camí empesa per la rufa-gada.

Solsament recordo com entre somnis y boirors, haver vist el passeig d'Alacant extés llarg a llarg davant del mar, sota la claror melangiosa dels fanals encesos tremolant. Després Cartagena, trista, aplanada, mes lluny Almeria, Màlaga y Gibraltar, y a les primeres llusors de l'alba, sota un cel rosat com una seda claríssima, vaig passar l'estret, mentres una nova corrent vertiginosa me llessava giravoltant sobre els terrats blanquíssims de la ciutat de Fez.

Dolcíssimes palmeres aquí y allà... Minarets vigilants, finestres closes... Una gran pau, una profunda quietut... Al lluny, als afores de la ciutat, avensava una trista caravana. Els camells esllanguits caminant ab pena, portaven demunt seu tota l'infinita tristor, les nafres polsoses, la flaqueja espiritual de tota una rassa moribonda... Oh ciutat imperial de Fez, entregada al repós! Per els teus carrers solitaris, a la matinada els gossos lladren tristament. Pobres gossos moros, innocents, fervorosos, fidels! Pobres gossos desolats que ploren fil a fil l'enderrocament del gran imperi del harems, les piles d'aigua encantada, els pebeters, els tarongers y les guerres santes!...

Amainant una mica la ventada, vaig tenir un gran desitg de repós y balancejantme llançorosament, com una papellona morta, me deixí caure sobre un dels gelosíssims foranys d'una finestra reixada. Y ja era al punt y hora de veure quelcom de l'interior tan discretament guardat de les mirades vanes, quan reprenent la seva forssa la ratxa ventadora me llessà ab una nova y mes impetuosa furia cap a les terres de Ponent.

Y d'aquella feta fou tant dolorosa la meua angunia que no vaig veure casibé res més, y no més recordo haver passat sobre Casablanca al bell sortir del sol, mentres ressonaven al fons els crits metàlics del exèrcit francès, acampat boirosament en tendes de campanya, tant minúscules, còniques y blanquejades sobre el fons d'un tros d'herba verdosa que a mi varen semblarme fresquíssimes nates lletoses, quin recort va omplirme de divagadores remembrances barcelonines.

Encara vaig voleiar molt temps y quan anava a ficarme mar endins, ab un gran contentament vaig sentir que un remolí me feya

regular, pera portarme després ab molta suavitat y com entremig d'ales d'abelles, al peu d'una montanya alterosa ahont va posarme en mans d'un oreig sereníssim que tramontant la serra, vingué a pendre comiat de mi després d'una llarga divagació, deixantme perduda, com dintre un llit de somnis, en mitg d'un gran oasis verdejant, perfumat d'arbres d'olor, remorós per les cascades, somniador per els cants d'aucell, ple de sanitat y pau de l'ànima per aquell gran cel extés a sobre seu.

Y dintre d'ell vaig quedar adormida... Adormida, adormida... Lluny de Barcelona, lluny de tot lo conegut y amat, sol y serena dintre l'oasis situat entre Kedima y Mediona, vora el riu Muluja, aprop de Rissam, vora Abnam, a 1260 metres sobre'l nivell del mar!...

Y ara deixeu-me aturar en la consideració muda de l'encís que tanca la maravella d'aquell dol somiar meu y vingueu a sapiguer tot d'un cop y com si vos caigués una casa a sobre, que el cavaller Battistini, a qui ja coneixem, va cantar, crech que la nit de la meua tornada, un *Amleto* deliciós. Potser va sentir el personatge d'una manera més musical que no pas dramàtica, però a un senyor que canta, com ell va ferho, el dúo d'amor del primer acte, l'escena d'Hamlet y la seva mare y la *romança* de l'acte darrer, no pot pas de'n anarseli res més per exigent que se sigui.

En cambi, encara que jo, *Bolva*, sigui la mes pacient y bonhomiosa de totes les bolves, he de dir sens falta que la primera representació de *Emporium* sigué... qué diré?... indecent! Figureu-vos que el tenor (!) va comensar a cantar la partitura al revés, es a dir, posant lo de baix a dalt y lo de dalt a baix. No sé, però penso que això deu ser costum d'aquell senyor, donchs, comensant per ell, jo crech que ja va errarse el escullir l'ofici... Tot lo mes que podria mirar a cantar una mica bé, y encare ab molts anys y feines, fóra el «*Patlleri pica foch!*...» L'orquestra feya un soroll de rierada que no's podia sentir; ni un cant, ni una guspira d'expressió. Vaja, senyor Podesti, que'm sembla que trigarem a veurel altre vegada per aquí... Dels demés *intèrpretes* (!) mes val que no'm parlem.

UNA ESCENA DEL II QUADRO DE LA REINA VELLA

L'Enrich Morera,—que no se com va permetre la representació de *Emporium*,—ha estrenat també unes quantes planes de solfa, corresponents a *La Reina vella*, hermosíssims esbos d'obra de l'Angel Guimerà. Jo trobo que la música està bé, es a dir, que no està malament; però crech també que en Morera,—ja fa un quan temps,—ensenyà massa que treballa a preu fet, donchs si ell hagués volgut, altre cosa hauria escrit, que prou inspiració y sentit y perfum de música popular, te aquell mestre, quan fa les coses solsament ab un xich d'interés.

Y ara prou.

Deixeume reposar una mica, y'm fareu un gran bé.

Y mentrestant, bones amigues bolves, deixareu que prengui forces y alegria, pera contarvos la segona paradoxal aventura, comensantla en aquell punt y hora en que jo vaig

alsarme d'entre mitg de les delícies d'aquell oasis, pera penetrar ardidament en el cor de les selves africanes.

BOLVA.

Arts Plàstiques

¿De que parlarà avuy *Hic*, extraordinari o d'actualitat, si tant migrat es el moviment artístich en aquets darrers dies? Una ciutat de la importància y vida de Barcelona, hauria de ser (en materia d'art) quelcom més de lo que trasllueix, perque no son pas les tristes exposicions periòdiques del Saló Parés, o les individuals de casa l'Hoyos, o les comercials del Saló Rovira, o alguna que altre en establiments particulars les que'ns donen aire de ciutat culta y artística, ni es de ben lluny lo que nosaltres somniem y hauria d'esser, y fins tindriem dret a esperar en un país que no està

pas mancat ni de laboriositat, ni d'intel·ligència, ni de recursos.

Y així el cronista, que dever es d'ell el recullir y ordenar la escència d'aquest moviment d'art, queda per sempre condemnat a la acostumada revisteta de can Parés, o en altre cas apuntar en son carnet comentaris a molt de lo que'ns revela cada instant la ciutat imperfecta.

Y volant el pensament, que seré avuy objecte de nostre preferència? *Hic* ha anat a veure les notes de color d'en Colom, meritoses les més d'elles, y'l quadro gran d'en Vazquez y les flors de la Texidor y he fet llarga caminada. Plou, y l'empedrat està insuportable. Que l'estètica de la ciutat, la visió de poble agradós y cuidat no hi es pas per ara en el que vivim. En un banch de passeig, una paraula escrita mal sonant l'hi ha recordat les vegades que en els mateixos banchs y en extensió llarguissima un ballet hi ha anat guixant tot el vocabulari del renech en forma gràfica o en forma escrita. Es el mateix ballet que fa brandar un arbret tendre quins dies li son contats. Es el que per sa culpa, en ponentse'l sol, el porter de la casa ornamentada ha de correr a tapar ab el caixó consabut el capitell, o un relleu o tot lo que siga sortint y estiga al alcans de la mà del ballet que té febre de trencarho.

Reflexionant més que caminant, l'hi ha recordat aquell monstre de monument (ja'n parlarem un dia de la monumentalitat de Barcelona) dedicat a Colón y ha vist els relleus de baix tots mutilats, remers sense rem, soldats sense albardes, figures en alt relleu completament arrencades. Oh, no es això sol. Tampoch la estàtua de Viladomat pot portar els pincells de la paleta, ni'n Llúria la espasa, ni l'inoblidable batlle Rius y Taulet pot ser guardat per la estatueta de la Fama. Y pensava això y he tingut de dar volta al altre acera, perquè altres ballets jugaven a pilota en una paret crua y neta orlada solsament pel lletrer de que's proibía jugarhi. Però qui'n fà caball! També més enllà hi ha altre un lletrer que proibeix altres coses... y be també es inútil: que a terra hi ha munts de brossa y la portera veina llensa en direcció al carrer galleda d'aigua bruta desde el fons de la entrada.

Al ser a la Rambla les idees s'han multiplicat. Un esperit d'imitació no'ns deixa viure. Una fotografia neta y discreta fa plaer en uns alts de la Rambla, però altre taller fotogràfic s'hi encara per davant. A una botiga de café aromat, altra botiga ab altre nom enrevessat li fa companyia. Llegim un Cuento Semanal y en llegim altre de Universal. Es un plaer tenir el doble de tot, com els anticls egipcis tenien el doble de la seva canassa. En els kioscos hi venen els llibrets ab tota la relació de les finques que han de ser expropiades en virtut de la Reforma del casco antic de la ciutat. ¿Qui dirá que la reforma de Barcelona es un cent peus, una equivocació lamentable sense que siga titllat de mal patriota? No, no diguem tal cosa, perquè en la Reforma confien molts, y ella donarà trevall, y benestar, y anys de bonansa... Però'l dret si'l tenim de pensar que per ella'ns destrueixen la part típica de la nostra ciutat, recorts de dates y temps preciosos, bressol de la gran ciutat futura... que per expandirse y fomentar el trevall y la població, y per creuar grans vies no era pas necessari l'aturarse en la part mínima y característica de la gran urb, que lloch hi ha per que Barcelona creixi y estengui més els brassos fins a unificarse en un tot de riu a riu y de la montanya al mar. Y aquí tenim aquest superb plan d'enllassos del benemèrit tolosà l'arquitecte Jausseley, que estimem y considerem com català, que aqueste si es la reforma anhelada pera que la ciutat comtal siga la futurista dels nostres ensomnis.

Tot queda malmès. La Plassa del Rey serà en vinents temps dreta y una gran avinguda. Es per xò que allí y comptant ab lo futur, s'hi vol emplantar el projectat monument al gran rey Jaume I. Pensémhi ab aquest monument. Tornem a n'aquells dies d'entusiasme per eregir el monument a Mossen Cinto. Fem concursos d'idees! Perque es precis que de concurs n'hi hagi; concurs de la obra monumental, no encarregada a persona determinada que sembla es a lo que's tira.

Y s'ha dit ¿de que parlarà avuy el cronista? y ell té que fer punt per no allargar ja més una conversa que tal volta comensava a sernos interessant...

Hic

Aquest Don Angel Guimerà de posat ferreny, que veurèu en caricatura dintre d'aquet mateix nombre, es un poeta gran, genial, un vell poeta emocionant que ara, de cop y volta, després de temps y temps de dolorosa divagació, ens ha sobtat ab una frescor de inspiració y de poesia tant intenses que la seva darrera obra *La Reina Vella*, pot posar-se al costat de lo més hermós que ha produït aquesta literatura catalana dels nostres amors.

La Reina vella es plena y forta y esclatant. Una ventada de santa inspiració, de bella transcendència, anima les figures y les hi dicta paraules y accions... Y tots tres quadros, moguts y riallers, pausats y dolorosos, en dítxosa unitat, no sé que tenen que un, veientlos representar, somriuria entre llàgrimes...

Ay, aquest tràgich passar del temps, aquest tràgich volar del temps per sobre els homes y les coses, com esgarrija fins a les entranyes! Ay, aquesta anyoransa infinita, aquest revluer recorts, aquest intens vibrar sentimental que deu ser el dolor mes punyent y, alhora, el consol mes dols de la humana vellesa, y com hi son evocats, suggerits, palpitants, en l'obra del poeta nostre; d'aquet vell Guimerà ferreny y tendre, auster y lluminós, però vell... ja vell...

Pobre poeta vell que plores y somrius y t'enlaïres y ens fas plorar y somriurer y enlaïrar ab aquelles alegries y ab aquelles tristesses y aquella forta grandesa de la teva *Reina vella*!... Oh poeta, poeta! Jo voldria dirte aquí com has entrat fins al ànima del poble; com has trobat la paraula evocadora de tots els grans misteris de la vida y de la mort!... Oh poeta, poeta! La teva obra, entre nosaltres, ha estat feconda de emoció y ensenyansa y estimem y agraïm en lo que val la teva obra generosa!...

Els personatges de la *La Reina vella*; fo-

ren, en general, forsa ben interpretats pels artistes del teatre Principal.

La Morera molt bé y la Emilia Baró molt justa y oportuna. En Santpere, en *Serní*, sobri, aplomat, sempre en escena. Y en Vinyals y en Ginestet, la Morató y l'Adell y aixís els altres y les altres, procurant y conseguint no descompondre els conjunts, que va moure en Gimenez al molt bona voluntat y coneixement de causa.

Y de'n Morera? Qu'è'n direm de'n More a? *Bolva*, bolva: bolva inquieta y reposada; petita, y com a petita carregada de futesas delicioses; bolva paradoxal y discreta; bolva nostre, sempre sapient, sempre oportuna; digues tu lo que'n sàpigues d'aquelles armonies de mestre Morera!... Perque, *Espill*, el prudent de natural, confessa que no hi entén res en solfes...

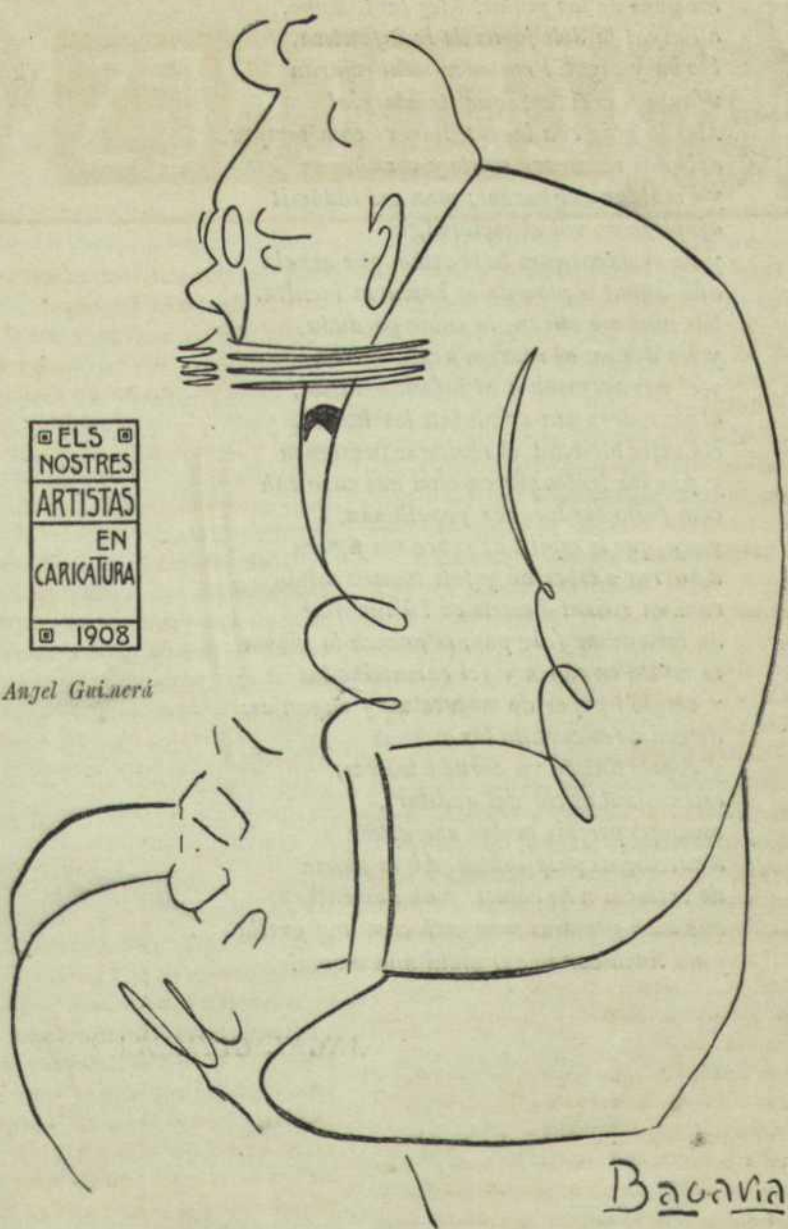
Abans de tancar aquesta secció, quatre paraules sobre *La Presentalla*, estrenada a Romea. Es un idili que per sostenir-se li manca trassa escénica, relleu, poesia... Y es més de dordre aixó en quan l'autor té demostrat saberne molt d'interessar al públich...

Respecte a la interpretació, la Jarque va crear una altre d'aquelles esquisides figuretes sentimentals que son la seva especialitat. Y en Vinyas, en Boiràs, en Tort y la Parrenyo, varen fer els possibles per salvar l'obra que va ser aplaudida ab aquella simpatia que's mereix el nom del nostre Apeles Mestres.

ELS
NOSTRES
ARTISTAS
EN
CARICATURA
1908

Angel Guàrdia

Oh Deu! m'has fet un monstre: lleig, ferèstech,
ab pel de selvatgina que no amolla
per cap escarpidor; ay que la mare
ja de nin pera ferme bé la clenxa
menon aspre catell hi malmestia

las puas de las pintas! Mes tart, home,
allunyat ja dels jorns de la infantesa,
barba y bigoti'l rostre'm sombrejavan
ufanosos creixent, quanta alegria!
Mes lo goig era incert; llavors com sempre,
debadas varen ser molls y cosmètics
y'l maldar del barber; mon pel indòmit
ajupirse no vol al esclavatge
y va creixent com lo brostàm que arrela
allà ahont li plau de la boscuria inculta.
Els nins me miran, la color perduda,
y las donas, al véurem's esborronan
y el pas apressan y al infant amagan;
el seny arrugan anguniats los homes,
els vells tombant el rostre se persignen
y fins los lentes que en mon nas cavalcan
com fulla tardorenca papellonan,
y ay, que'ls espills al rebre mà figura
d'horror s'esberlan y fets trossos saltan
com un ruixat d'estels en l'últim dia!
Jo meteix me faig por; si'prench la ploma
la mullo en sanch y fel enmatzinadas
y omplo'l paper de malvestats y engunias;
de cadavres curullo las escenas
y convertint en un carnè'l teatrés,
estenallant el cor del auditori,
escampo per las taulas una estesa
d'entranyas palpitantas. Ab la ploma
de crims si n'he comés! y oh desventura,
que soch per dins manyach com una ovella
y no tinch cor ni per matá una mosca!

ANGEL GUIMERA.

De les meves esparses

NOTA MATINAL

Flama, sobre'l matí d'hivern com brilles!... El pati qu: jo veig rera'ls vidres del despatx meu es extens... Encara es fosc Plou ab fúria, y les veles blanques dels carros s'endevinen altes... Una foguera's torsa en mitg del pati.

Quin sò de flauta invisible't blega serp de foch? La pluja mossega'ls vidres del despatx meu, s'hi abraça ab els vidres del meu despatx la pluja... Tú ciutat al costat, entorn, aixamplada, allargues el remoreig del despertarte.

Jo't miro a tu ciutat, jo veig la flama torces... Com plou! Quin vent!; mà fèrrea que brunz les cordes del arpa del matí... En el tret de la nit, no fuita encare, ciutat, te torces com la flama.

Sonates d'aigua, degotalls de gropa immensa plorant desfetaient. Com parles ab la flama d'una vida, febrosenca ciutat!... Ciutat, nit lluminosa!... Fa vent. La foguera s'esbocina en llengues de foch y es la ciutat avuy qui envia la seva omnipotència cap enlaire.

Veles blanques dels carros gemeguen ferides. El vent juga ab l'aigua; boires de pluja s'extenen, onejen, s'obren, se clouen com en vano, cues de paons inconeguts d'inconegut país... Passen, xisclen, ab el vent els paons de llargues cues d'aigua. La flama colora feblement el seu gris. Passen temerosos els paons. Sobre'ls vidres del meu despatx sento ses cues batre.

L'enllà, quietament, feblement, obre la blancor dels seus llirs fondos, llirs d'una vall que de tant blanch que té es blava a les mirades.. Comensa la claror. S'es esfosquit avuy el blau de la gran vall. Alguna verge rossa ha deixat caure dintre'ls llirs l'amargor d'alguna llàgrima.

Junt ab l'aigua, junt ab el vent, cau

una pluja de morat del blau dels altres jorns. Es morat l'extens pati que jo oviro. Tristeses llisquen sobre les veles blanques dels alts carros. Una via fangosa s'ovira. La flama bruns dintre'l morat. Pluja y vent se bleguen, se mossaguen; un deliri impúlich apar que'ls mou... Y s'ouen xiscles del vent, y s'ouen mossechs de l'aigua, y s'ouen de l'aigua, del vent, lligaments de cossos, cabells esbategants amarats d'una odor que fa obrir els narins y dona esgarrifances; besos a mitg fer, bleixos d'una lubricitat inacabable.

Per dintre'l despatx meu, remor de portes sotragades s'ou; demunt dels vidres del despatx, demunt mon front mé; llum del matí hi parla...

Ciutat jo m'he perdut en tu; el primer jorn que't miro fit a fit, tenen els meus esguarts claror de flama. T'abriga'l vent ciutat ensemps jo t miro... Llarga, perduda en el morat del matí, tot just obert, ciutat, t'escolto sota l'aigua, voltada de mar, voltada de montanyes, ab forsa per obrir horitzons encar no oberts ni pressentits, regina ab vesta de jardins y esforços de pedra, ciutat dels dies que han d'esser perdurables... Una alenada heròica es la veu teva... y parles... La serp de foc, cansada de dansar, s'arrauleix tornada brases.

Per un moment m'obro ab violència devant teu ciutat. Tempestes de pluja, tempestes de vent, sobre'ls meus vidres marcan el ritme de ta parla.

Ets dolor, ets martiri tu; martiri fecondant, dolor qui fa extendre'ls brassos... Ab forces de vent, ab forces d'aigua, capoles als febles, als desnerits; ab forces de vent, ab forces d'aigua obres pas al vencedor, al qui sab abraçar-te.

Com te comprench ciutat, com entro a tu ciutat, com te veig preparante a resplendir en el cel de les vinents jornades. Llibre obert, he llegit en ta plana matinal escrita ab pols tempestuós... Un repòs me va entrant al contemplarte.

Penso ab Schiller: *el mon es un circh*; tu ciutat ets un circh... S'obre extens, morat el pati devant meu; les parets ahont l'esfors creix, ahont l'activitat hi fa niuada s'obren potentes devant meu; les altes blanques veles dels vells carros, qui han trontrollat en mil perills, son toies sota l'aigua... Tú ciutat ets mar, ets montanya. En el matí en que escrich plou, fa vent... Ab l'estella de foch que queda, la sola, la única ja encesa, ardit t'aguaito ciutat extensa, ample, desde'l bell mitg del extens pati.

Cau sobre meu una pluja de guspires foch, pluja de vent, pluja d'aigua... El matí avansa.

NOTA DE MITG-JORN

Gata que jugues entre les herbes del fossar a l'hora del sol, entre les frondes herbes verdes, ets negre com es negre felis l'idea de la mort; tens els ulls verts com l'herba que te ls ompla de pluges lluminoses els ulls... y saltes, gata.

El fossar es silenciós, el sol hi bat. Dos o tres xiprés rossenchs flamegen. Passen hores de quietut pel fossar rò-nech. Tu, sota ls xiprés, entre les herbes; felinament t'allargues.

Veus el poble lluny, n'has fugit gata del poble que'l trobes trist; el mires ab tos ulls estargits de somnolències ara al poble, y compares el teu pèl negre, lluent, ab les seves cases cloròtiques, xacrades... El fossar es alegre per això hi vius; el poble es trist. Les llunyes cases, ploroses d'aburriment sota del sol, te semblen un fossar que es més fossar que el teu, que el teu fossar ahont jugues, fossar ab sol, ab xiprés, ab herbes que es desmaien de tant altes.

Un nuvolet rosa creua'l cel. Tu'l guaites y's fan rosa per un moment, un moment sols, els teus ulls verts... Passa un altre nuvolet, irisat, lleu .. Els teus ulls verts no fan mudansa...

Cauen hores en la fondaria del mitg-

jorn... Sobre'l fossar les hores sembla que comptin algom que no escomptable. Hores d'eternitat pot ser... Els xiprés branden...

Gata negra d'ulls verts, apar que les hores caiguin perque siga'l llur, sò sobre'l teu coll, remor de picarol, nota decorativa... Y el teu pèl es lluent sota del sol que canta, gata negra d'ulls verts... Uua cascata de campanetes meradenques se despenja del demunt de les tanques enrunades del veïl fossar... Remors de converses son barques solcant l'aire.

Passa un vol de papellones ara que no hi ha nuvols pel blau cel. Els teus ulls verts, verdor de molsa d'aigua, el segueixen el vol daurat de papellones roig daurades. Algom ignot vol que't blavegin els ulls, gata; per això fà guaitarte seguidament l'espai; mes son les herbes del fossar les que hi donen color als teus ulls verts, perversament verts, y may tos ulls han d'esser blaus per més que rosses, daurades papellones y nuvolets rosats, complix del algom inconegut, fassin guaitarte enlaire.

Revoltejant, revoltejant, el vol de papellones blanques s'ha posat demunt d'un marbre, tros de tomba senyorial única en el fossar. El marbre es vestit d'eures, les papellones deuen sentirlo flor, estranya flor, freda flor, assahonada per les centuries que passaren, flor de marbre al marbre... Tu les guaites fixament a les papellones, t'allargues, gata negra, y, caminant mandrosa, surts d'entre l'herba que's desmaia de tant alta, per posarte en un clàp llis, cavat de poc, ahont una creu, nova creu, negreja com ton pèl, gata d'ulls verts, gata manyaga.

Y ets vida, en el mitg jorn, sobre dels morts, gata. Sents el sol y fosforegen tos ulls, y extremiments hi passen per sobre les herbes del fossar en eterna quietut d'oració, per entre l'atapait ramatge dels xiprés que, grochs com son, semblen

geganta flama d'un ciri gegantí colgat a terra, llum d'expiació, dels cossos enterrats, flamejant sempre, foguera de brins oferta al cel com a holocauste.

Y el mitg-jorn li juga ab tu, gata d'ulls verts... Com els nuvolets, com les papellones encantades sobre'l marbre, el mitg-jorn passa... T'ú, indolenta, somnies el gran joch de que'l mon fos bola petita que poguessis fer corre tú ab el teu peu de llargues ungles, y que tú y el mon seguissiu l'etern joch, gata d'ulls verts, de rodolar per un espay sens àmbits. Es aquest el teu somni sota'l sol, gata d'ulls verts... Cauen més hores en l'amplada oberta del horitzó encalmat, cauen hores sobre'l poble tristament palit a sota la montanya.

Avuy un altar a n'els desitjos s'hi aixeca en el teu dins, ensemps les hores de sol corren gata negra, gata d'ulls verts... Una, dos, el vol sencer de papellones per dins la cascata de campanetes, moradenques que's despengen sobre les tanques, fuig, s'esvaeix, se perd, sens deixar rastre enlloch, fum per lo alt. Un vol de campanetes que han fet caure les papellones al passar, fan ara de papellones sobre'l marbre.

Si pogués complir-se l'ambiciós desitg de que totes les prades te fessin de coixí, gata, y el sol fos foch de llar ab arabeschs d'estrelles ahont t'ú't poguessis escalfar en els mitg-jorns, sense sol de l'hivernada. Si pogués complir-se l'ambiciós desitg de que tinguessis collars d'astres y els grans llensos blaus del demunt nostre fossin veles de barca que't passejés per mars inoneguts, per mars que besessin paissos ahont hi haguessin gats ab ulls tant grans que't poguessin fer d'espill per veure la teva grandesa retratada.

Bon lloch per somnis impossibles, el fossar rònech, bon hora la del mitg jorn per viure lo que no ha de viures may, omplintse'l front de llum, la boca del regust que deixa una ambició al apuntarse.

Gata que jugues, gata negra com negra es pel felis l'idea de la mort, gata qui tens els ulls verts com l'herba que te'ls omple de plujes lluminoses, com les enveja les teves ardentes fantasies, sota el sol de mitg jornada!

RAMON VINYES.

Els Sembradors

(DE GABRIELE D'ANNUNZIO)

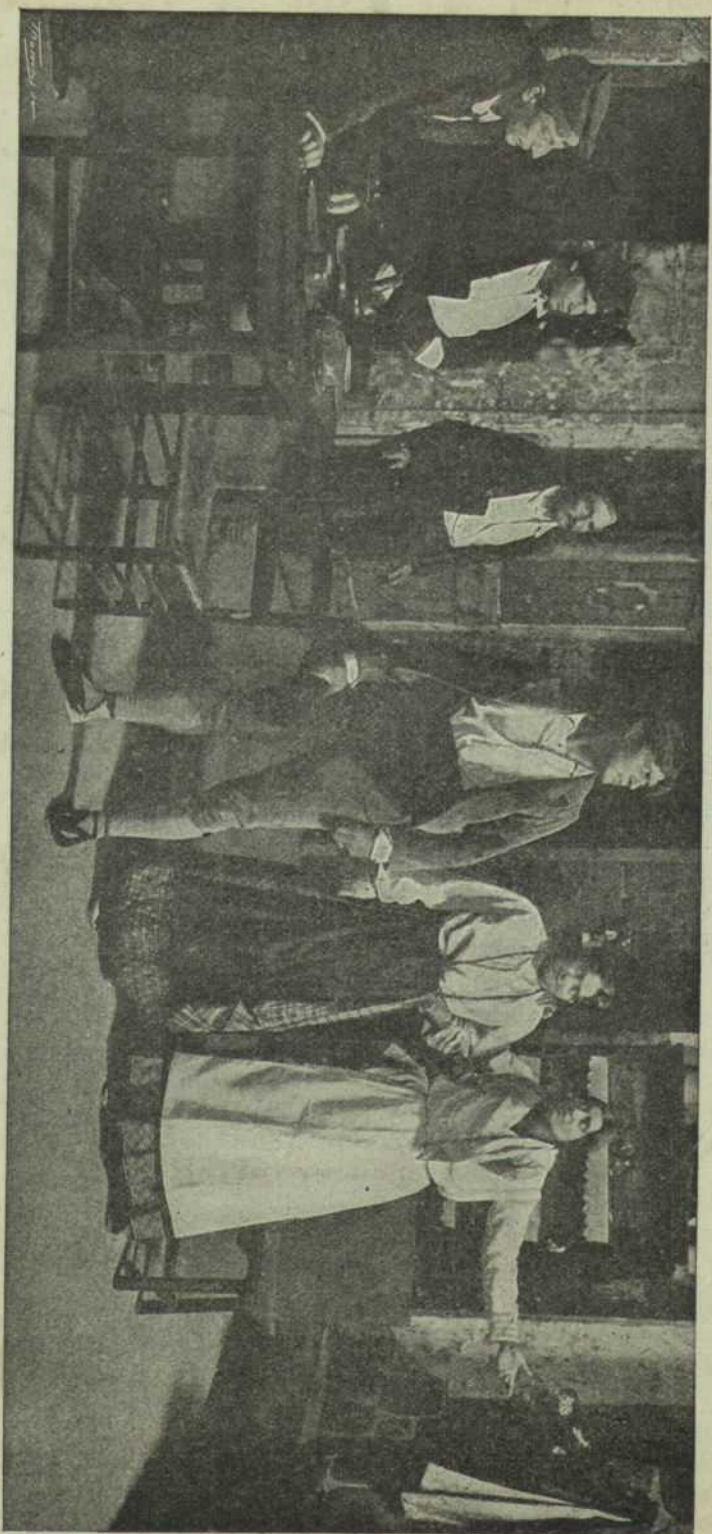
*Pels camps avencen els fornits minyons,
menant els bous de pacient posat
y enrera d ells fumeja'l solquejat
que el ferre ha overt a les germinacions.*

*Ab gest de brassos ample y sossegat,
escampen els adults els grans fecons
y els vells, alsant al cel les oracions,
volen fruits opulents, si a Deu es grat.*

*Quasi una pia gratitut humana
avuy honra a la terra; a la modesta
claror del sol de l' hora cap vespral,*

*s'alcen com temples les montanyes; blana
cansó eleven els homes; y en son geste
hi ha una gran magestat sacerdotal.*

P. PRAT GABALLI, trad.

A NEW YORK. UNA ESCENA DEL DRAMA TERRÀ BAIXA DE ANGEL GUIMERÀ

Donem en el present nombre el quart plech de

La llàntia del odi

que segueix representantse ab éxit en el teatre Romea.

A Romea està a punt d'estrenarse un drama en tres actes d'en Santiago Rusiñol, *L'Hereu Escampa*, del que'n tenim molt bones referencies. L'escenograp Maurici Vilumara ha fet el decorat del mateix.

Al Principal s'està ensejant també *El Miracle de Santa Agnès* del nostre amich en Salvador Vilaregut. Esperem per l'obra l'èxit que's mereix.

Al teatre «Eldorado» s'ha estrenat ab un éxit molt brillant la nova comedia de Jacinto Benavente *Los Intereses creados*.

Estem fent passos per conseguir la autorisació per incloure en la nostre biblioteca, una de les obres més hermoses que ha produït la literatura dramàtica de tot el mon.

Aquesta maravella d'intensitat y poesia, comensarem a publicarla una volta finida *La llàntia del odi*.

Si conseguim els nostres propòsits, donchs—y per ara som en camí de vencer,—els nostres llegidors y nosaltres mateixos estarem d'enhorabona.

Avuy ja hem parlat prou. Quan sigui oportú donarem mes detalls

Com hauran vist els nostres llegidors DE TOTS COLORS s'ha fet ressó de l'èxit obtingut per l'eximi Guimerà ab *La Reina vella* donant una informació gràfica dedicada exclusivament a l'eminent dramaturg.

Y ens ha semblat que res millor en lloansa del mestre qu'ha passat les fronteres més llunyanes, com reproduhir la fotografia que varen publicar els periòdichs de New-York quan en aquella capital va estrenarshi *Terra Baixa*. En ella pot veureshi la cura ab que fou posada en tan llunyanes terres aquella joia de les lletres patries y pot veureshi també, per malhauransa nostra, què moltes voltes aquí, a casa, no l'hem vista presentada ab tant d'amor.

CORRESPONDENCIA

J. de la C. P.: Vosté revela certa discreció, però el treball es incorrecte. Practiquis forsà abans de pretendre publicar. *J. C. y C.*: Lo mateix li dich. *J. B. y B.*: Lo mateix li diria si'm demanés concell. *J. Ll. y C.*: Diu vosté: —«Avuy tinch el gust de remètreli uns quans versos que van adjunts y que suposo tindran el gust de llegirlos. Potser els trobaràn estranys però a DE TOTS COLORS, n'hi caben de tota mena y per xò els he enviat».—Efectivament, senyor Ll. y C., hem tingut el gust de llegir els seus versos y els hem trobat estranys. Fins aquí estem d'acort. En lo que ja no hi estem tant es en admetrer que còpiguem en la nostra Revista. No faltaria més! *R. M. Ll.*: Es poca cosa. *J. de la Q.*: Massa àcit! *J. V. y C.*: El seu article no s'avé ab el caràcter del periòdich. *A. S.*: Els seus dibuixos no'ns agraden. *A. F. y B.*: Repetim lo que li dèiem la setmana passada; però, sobretot, prènguisho ab més calma. *Ll. T.*: Ben intencionat, però un xich incorrecte. Treballi, que vosté pot ferho bé. *A. E.*: Y vosté encare millor. No's precipiti, crèguim.

Obres publicades per la casa Editorial BARTOMEU BAXARIAS
Passatge de Mercader, 10. - BARCELONA

Obra Nacional

Diccionari Catalá

Conté'l llenguatge complert de

Catalunya, Mallorca, Valencia, Rosselló y Sardenya, Clássich y Modern

Triplica al mes complert dels publicats

Forma aquesta interessant obra **tres** grans volums, al preu de **72** pessetes,
 ricament enquadernat ab tapes d'elegant dibuix, de tela y lloç de pell.

Pot adquirirse à plassos de 5 pessetes mensuals

Obres Dramátiques de POMPEU CREHUET

publicades per la casa BAXARIAS

LA MORTA, un acte. 1 pesseta

BOCA D'INFERN, monòlech. 50 cèntims

CLAROR DE POSTA, un acte. 1 pesseta

Dietari de la Guerra á Cervera

Des del any 1462 al 1465

per

Francesch Carreras y Candi

Aquesta interessant obra que forma sols un volum de 224 planes, se ven
 al preu de **4** pessetes